

Mihai ZAMFIR

Fiction-Ltd

În așteptare

roman

POLIROM
2020

Cuprins

Capitolul I. Etajul I. <i>Noiembrie 1987</i>	15
Capitolul II. Mansarda. <i>Decembrie 1987</i>	40
Capitolul III. Parterul. <i>Aprilie 1988</i>	80
Capitolul IV. Mansarda. <i>Mai 1988</i>	118
Capitolul V. Parterul. <i>Septembrie 1988</i>	146
Capitolul VI. Etajul II. <i>Decembrie 1988</i>	175
Capitolul VII. Etajul I. <i>Martie 1989</i>	212
Capitolul VIII. Etajul II și Mansarda. <i>Octombrie 1989</i>	242
Capitolul IX. <i>Decembrie 1989</i>	286
Capitolul X. <i>Februarie 1990</i>	348

N-au stat mult cei doi, doar câteva luni: la primul vânt de toamnă și-au mutat cuibul aiurea. Dar mi-au pricinuit o vară toridă, cu pat încins, cearceafuri mototolite și gânduri, noapte de noapte, despre ce s-o fi întâmplând acolo, sus, la câțiva metri deasupra mea.

Nu la fel de mult ca mansarda, dar mă intriga totuși și apartamentul de la parter. La început, a stat acolo o pereche de mahalagii între două vârste, plini de respect față de tata și mai ales față de domnul Reiss – considerat, printr-un fel de convenție tacită, adevăratul stăpân al blocului nostru. Despre domnul cel impozant, cu ochelari și început de chelie, știam doar eu că-i un om bun, că, dincolo de lentilele groase, ochii lui sclipesc prietenos, căutând cu disperare înțelegerea celorlalți. Poate pentru că era cel mai bogat dintre cei doi coproprietari, domnul Reiss avea ultimul cuvânt privind locatarii de la parter și de la mansardă, chiriașii noștri.

Apoi la parter s-au mutat Anton și Mărioara. În schimbul locuinței închiriate la preț mic, ei ar fi trebuit să se îngrijească de casă – femeia să facă curățenie în apartamente, să spele regulat scările, să dea o mână de ajutor când e nevoie; bărbatul, vag instalator, să aibă grijă de calorifere, de aprovizionarea cu păcură, să repare, dacă s-ar fi stricat, robinetele de la baie ori bucătărie. Cum acestea, nou-nouțe, nu se stricau deloc, iar caloriferul și apa caldă funcționau perfect, nea Anton n-avea mare lucru de făcut. Arbora însă mereu o mină preocupată, avea o cută adâncă între sprâncene și mormăia toată ziua îngrijorat, ca și cum blocul ar fi fost pândit de pericole iminente pe care doar el, Anton, le știa. Am înțeles atunci care e raportul dintre bărbat și nevastă în România: Mărioara mătura și spăla scara, ducea gunoiul, spăla

rufele mari în spălătorie și le călca, ajuta la curățenia mare câte o zi întreagă, și asta pentru un supliment de câțiva lei. La vizitele simandicoase, asista la bucătărie și la servit – cred că pe gratis sau contra unor bacșișuri ale musafirilor. Bătutul covoarelor și spălatul lor o dată pe an reveneau tot în sarcina ei.

Anton, fără să facă mai nimic, se comporta ca un prinț consort iritabil, pentru că, atunci când se îmbăta, o și pălmuia pe Mărioara. Nimeni nu găsea ceva anormal în asta, până și tata, când îi povesteam, dădea din umeri («Ce să-i facem?»). Pe mine, șocul încercat atunci în liceu mă urmărește și azi, după ce toți actorii acelor scene la care am asistat s-au dus de multă vreme, după ce în țara noastră au avut loc războaie, prăbușiri politice, schimbări care au răvășit lumea. Însă raportul dintre soț și soție, dintre bărbați și femei a rămas la noi același; Anton și Mărioara adolescenței mele s-au multiplicat în milioane de exemplare și nimic nu le poate împiedica proliferarea. Toată viața ei, Mărioara nu s-a gândit nici măcar o singură dată să protesteze; a suportat totul fără să crâcnească și l-a iubit pe parazitul ei doar pentru că era cu câțiva ani mai în vârstă decât ea și pentru că era de la oraș, bucureștean (individul se născuse undeva prin Giulești). El, de câte ori se îmbăta, îi căuta pricină și o făcea «țarancă tâmpită». Cred că Anton își programa atent bețiile și palmele administrate Mărioarei: nu se îmbăta foarte des și se înfuria cu măsură, doar așa, să știe cine e șeful.

La rebeliunea legionară din iarna de pomină a mai avut loc o rebeliune, mai mică și personală, cea a lui Anton, a domnului Anton Petcu, vagul nostru fochist și instalator. Dacă nevasta a continuat în acele zile să-și

facă tăcută treaba, bărbatul a apărut, într-o zi de luni spre prânz, însoțit de doi tineri necunoscuți, toți trei băuți, cu ochii sclipitori și înjurându-l în gura mare pe jidani. Era primul act de revoltă al omului până atunci supus, dar care îi înjurase probabil în tăcere pe acei care acum puteau fi înjurați în gura mare. După ce i-am văzut pe cei trei în mijlocul aleii, uitându-se la mine sfidători, m-am întors, am urcat în viteză și i-am spus tatei să vorbească cu domnul Reiss și să-l dea afară pe Anton din casă. Îngrijorat, agitându-se în jurul telefonului care funcționa cu intermitențe, tata mi-a spus să avem răbdare până se liniștesc lucrurile, că după aia o să aibă el grijă de domnul Anton. Era o zi cețoasă de iarnă fără zăpadă, cu cerul jos și întunericul venit imediat după prânz.

Cât să fi durat totul? Două-trei zile? După ce au dispărut cei trei antisemiți vorbăreți, tata ne-a interzis mie și mamei să mai ieșim din casă. Muream de curiozitate să văd și eu ce se întâmplă în oraș, împușcăturile îmi treziseră curiozitatea la maximum. Aș fi dat o fugă până la școală ca să comentez evenimentele cu colegii, dar cursurile erau întrerupte. N-am rezistat prea mult în casă, m-am aventurat pe Bulevardul Domniței până spre Piața Rosetti. La întretăierea cu Moșilor, un cordon subțire de jandarmi cu puștile la spate și priviri încruntate; pe Moșilor nu mai circulau nici mașini, nici tramvaie.

La câțiva pași de Piața Rosetti am auzit, dinspre bulevard, oameni mărșăluind în cadență și un cântec intonat în ritmul pașilor. M-am apropiat: toți erau tineri sub 30 de ani, în civil. Am vrut să merg mai departe, dar am auzit sunete seci de carabine și rafale de armă automată; undeva, în fund, un om a căzut cu fața în sânge. Am făcut stânga-mprejur și am pornit-o înapoi

pe Domniței, împins de la spate de vântul înghețat. Pe măsură ce înaintam, grăbeam pasul, ca și cum dinspre Piața Rosetti cineva ar fi vrut să mă ochească cu arma. În dreptul aleei noastre m-am uitat în urmă: nimeni, dispăruse și cordonul de jandarmi. Mi-am dat seama atunci că nu văzusem pe stradă nici o femeie, nici un copil și nici un bătrân, doar bărbați tineri sau între două vârste. Am urcat cu regret la mine în cameră; inima îmi bătea să spargă pieptul, aveam impresia că ratasem un spectacol unic, adică un război civil, cu lupte de stradă, așa cum văzusem la cinema, la «Actualități», că se întâmpla în câteva capitale europene.

Prin ușa întredeschisă de la dormitor am zărit-o pe mama cu un șal pe umeri: observase că am fugit din casă așa că, văzându-mă, a făcut câteva cruci mari. Se înnopta, nimeni nu aprindea vreo lumină, tata nu se întorsese, iar mama tremura pe întuneric. Într-un târziu a venit și tata, s-au închis în camera de unde auzeam doar suspine și vorbele lui de liniștire, pronunțate cu voce joasă, baritonală. Printre frazele șoptite, am reținut «prefectura poliției», «garanția mea», «domnul Reiss e ireproșabil». Încă de jos văzusem ferestrele de la apartamentul Reiss întunecate, cu perdelele trase. La etajul de deasupra domnea o tăcere adâncă: mi-i închipuiam pe cei trei Reiss ascunși în dormitor, abia respirând, pândind cel mai mic zgomot din alee. Împușcăturile țâșnind din când în când, urmate uneori de lovituri de tun, trebuie să-i fi îngrozit mai mult decât pe noi. Am aprins târziu lumina, parcă aflați sub stare de asediu; tata, lipit de radio, aștepta parcă de acolo salvarea.

Pe la 10 noaptea, o tăcere suspectă s-a instalat, promițând o noapte de neliniște. Nu mai știu când am

adormit, poate după ce nu s-a mai auzit de afară nici o împuşcătură. Dăduse deodată peste mine un somn bolnav, ca după un somnifer cu care nu ești obișnuit și pe care l-ai luat la o oră nepotrivită. Am dormit atunci cu îndârjire și m-am cufundat în somn ca într-o apă din care nu mai puteam să ies. Auzeam în jur vorbe, ușa camerei s-a deschis de vreo două ori și s-a închis la loc, un aparat de radio transmitea de foarte departe mesaje găfâite; în visul meu, asistam la transmiterea imaginilor cu căderea Madridului în mâinile lui Franco; târziu a venit și tăcerea totală, binecuvântată, transmiterea căderii Madridului se terminase.

Când m-am trezit, ceasul arăta ora 3. Am crezut că se oprise în timpul nopții, dar tic-tacul lui obișnuit arăta că își făcea datoria în continuare, fără pauză. În bucătărie, mama mi-a zâmbit pentru prima oară după multe zile și m-a întrebat blând dacă nu mi-e foame. De la ea am aflat că legionarii eșuaseră, că armata începuse să-i vâneze, că Antonescu personal se dezisese de ei și ordonase lichidarea Legiunii. Circulația fusese reluată, lumea se liniștise și tata plecase iar, nu se știe unde. Și totul se întâmplase doar în ultimele ore, pe timpul somnului meu de plumb.

Peste câteva zile, îmi găseam clasa mai împărțită decât oricând între simpatizanții legionari și restul lumii. Unul dintre colegi dispăruse și n-a mai revenit până la sfârșitul anului – îl chema Zăvoiu, fiul unui lucrător la tramvaie; pe tatăl lui, vatman pe linia lui 16, îl știam de ani de zile. Ochii colegului meu au sclipit doar o dată, când ne-a vorbit despre renașterea României «prin foc și sânge»; s-a topit atunci, în iarna lui 1941, împreună cu visurile lui de renaștere a țării.

Ia te uită, o foaie cu calendarul pe 1939 și câteva date importante însemnate pe el. Zilele astea s-a făcut jumătate de secol de când cineva nota evenimentele lui 1939, făcând bilanțul ultimului an normal, înainte de năvălirea vremilor anormale. Nimeni nu-și închipuia că, peste doar câțiva ani, teribilul an 1939 în care începuse războiul avea să fie socotit cel mai frumos din istoria noastră recentă. Iar timpul se scurgea atunci pentru mine cu o încetineală de melc.

Nici un an nu seamănă mai mult unul cu altul ca anii petrecuți în liceu. Fiecare trecea îngrozitor de greu; săptămânile păreau fără sfârșit, tot mai pline de teze, de medii finale, de clasificări anuale. În mintea mea acei ani lungi s-au amestecat în așa fel că nici nu mai pot jura când s-au petrecut evenimentele luminoase ale adolescenței mele – și mai ales unul dintre ele, iubirea pentru Irina, iubire de doar câteva săptămâni, dar care mi-a schimbat viața. Dacă mă gândesc bine, minunea s-a întâmplat în prea scurta vacanță dintre doi ani prea lungi, în vacanța de după clasa a VII-a.

Spre deosebire de alte vacanțe, am făcut atunci și o călătorie cu automobilul în Ardeal. Drumurile nu erau grozave, dar mașina domnului Reiss, un Bentley 1936, ultimul model, avea suspensii bune și prindea viteze amețitoare pentru acei ani, adică 90 de kilometri pe oră, dându-ți senzația că zbori la mică distanță deasupra pământului. Așa cum ne promisese, domnul Reiss ne-a luat cu mașina de la Predeal și am pornit-o dincolo de munți.

Pe atunci bucureștenii nu prea călătoreau în Ardeal, ca de altfel aproape nimeni din Vechiul Regat. Surpriza